ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

Μοῦσαι πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι,
Δεῦτε δὴ ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνείουσαι,
Ὅντε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε,
ῥητοί τ' ἄῤῥητοί τε. Διὸς μεγάλοιο ἕκητι.
ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει,
ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον ἀέξει,
ῥεῖα δέ τ' ἰθύνει σκολιὸν, καὶ ἀγήνορα κάρφει,
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.
κλῦθι ἰδὼν ἀΐων τε, δίκῃ δ' ἴθυνε θέμιστας
τύνη. ἐγὼ δέ κε πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησαίμην.
οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην ἐρίδων γένος, ἀλλ' ἐπὶ γαῖαν
εἰσὶ δύω, τὴν μέν κεν ἐπαινήσειε νοήσας,
ἡ δ' ἐπιμωμητή, διὰ δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.
ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν, καὶ δῆριν ὀφέλλει
σχετλίη, οὔτις τήνγε φιλεῖ βροτὸς, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
ἀθανάτων βουλῇσιν ἔριν τιμῶσι βαρεῖαν.
τὴν δ' ἑτέρην (προτέρην μὲν ἐγείνατο νὺξ ἐρεβεννή)
θῆκε δέ μιν κρονίδης ὑψίζυγος αἰθέρι ναίων
γαίης τ' ἐν ῥίζῃσι, καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω.
ἥ τε καὶ ἀπάλαμνόν περ, ὁμῶς ἐπὶ ἔργον ἐγείρει.
εἰς ἕτερον γάρ τίς τε ἰδὼν, ἔργοιο χατίζων,
πλούσιον, ὃς σπεύδει μὲν ἀρόμμεναι, ἠδὲ φυτεύειν

οἶκόν

οἶκόν τ' εὖ θέσθαι. ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων
εἰς ἄφενον σπεύδοντ', ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι.
καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων,
καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.
ὦ πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τεῷ ἐνικάτθεο θυμῷ.
μὴ δέ σ' ἔρις κακόχαρτος ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύκοι
νείκε' ὀπιπεύοντ' ἀγορῆς ἐπακουὸν ἐόντα.
ὤρη γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορέων τε
ᾧτινι μὴ βίος ἔνδον ἐπηετανὸς κατάκειται
ὡραῖος, τὸν γαῖα φέρει δημήτερος ἀκτήν.
τοῦ κε κορεσσάμενος, νείκεα καὶ δῆριν ὀφέλλοις
κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις. σοὶ δ' οὐκ ἔτι δεύτερον ἔσται
ὧδ' ἔρδειν. ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νεῖκος
ἰθείῃσι δίκαις, αἵ τ' ἐκ διός εἰσιν ἄρισται.
ἤδη μὲν γὰρ κλῆρον ἐδασσάμεθα, ἄλλα τε πολλὰ
ἁρπάζων ἐφόρεις μέγα κυδαίνων βασιλῆας
δωροφάγους, οἳ τήνδε δίκην ἐθέλουσι δικάσσαι.
νήπιοι, οὐδ' ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντὸς,
οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.
κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἤματι ἐργάσσαιο
ὥστε σέ κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν καὶ ἀεργὸν ἐόντα,
αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο,
ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.
ἀλλὰ ζεὺς ἔκρυψε χολωσάμενος φρεσὶν ᾗσιν.
ὅττι μιν ἐξαπάτησε προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.
τοὔνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρά.

κρύψε δὲ πῦρ, τὸ μὲν αὖθις ἐῢς πάϊς ἰαπετοῖο
ἔκλεψ' ἀνθρώποισι διὸς παρὰ μητιόεντος
ἐν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν δία τερπικέραυνον.
τόν τε χολωσάμενος προσέφη νεφεληγερέτα ζεύς.
ἰαπετιονίδη πάντων πέρι μήδεα εἰδώς,
χαίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμὰς φρένας ἠπεροπεύσας
σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἐσσομένοισι.
τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακόν, ᾧ κεν ἅπαντες
τέρπωνται κατὰ θυμόν, ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες.
ὣς ἔφατ', ἐκ δ' ἐγέλασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
ἥφαιστον δ' ἐκέλευσε περικλυτὸν, ὅττι τάχιστα
γαῖαν ὕδει φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπου θέμεν αὐδὴν
καὶ σθένος, ἀθανάτης δὲ θεῆς εἰς ὦπα εἴσκειν
παρθενικαῖς, καλὸν εἶδος, ἐπήρατον. αὐτὰρ ἀθήνην
ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἱστὸν ὑφαίνειν.
καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσῆν ἀφροδίτην,
καὶ πόθον ἀργαλέον, καὶ γυιοκόρους μελεδῶνας.
ἐν δὲ θέμεν κυνεόν τε νόον καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
ἑρμείην ἤνωγε διάκτορον ἀργειφόντην.
ὣς ἔφατ'. οἱ δ' ἐπίθοντο διὶ κρονίωνι ἄνακτι.
αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσε κλυτὸς ἀμφιγυήεις
παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον, κρονίδεω διὰ βουλάς.
ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις ἀθήνη.
ἀμφὶ δέ οἱ χάριτές τε θεαὶ καὶ πότνια πειθὼ
ὅρμους χρυσείους ἔθεσαν χροΐ. ἀμφὶ δὲ τήν γε
ὧραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.
πάντα δέ οἱ χροῒ κόσμον ἐφήρμοσε παλλὰς ἀθήνη

ἐν δ'

ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσσι διάκτορος ἀργειφόντης
ψευδέα θ' αἱμυλίους τε λόγους καὶ ἐπίκλοπον ἦθος.
τεῦξε, διὸς βουλῆσι βαρυκτύπου, ἐν δ' ἄρα φωνὴν
θῆκε θεῶν κῆρυξ, ὀνόμηνε δὲ τήνδε γυναῖκα,
πανδώρην, ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῆσιν.
αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν, ἀμήχανον, ἐξετέλεσσεν.
εἰς ἐπιμηθέα πέμπε πατὴρ κλυτὸν ἀργειφόντην,
δῶρον ἄγοντα θεῶν ταχὺν ἄγγελον. οὐδ' ἐπιμηθεὺς
ἐφράσαθ' ὥς οἱ ἔειπε προμηθεὺς, μήποτε δῶρον
δέξασθαι πὰρ ζηνὸς ὀλυμπίου, ἀλλ' ἀποπέμπειν
ἐξοπίσω, μήπου τι κακὸν θνητοῖσι γένηται.
αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.
πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
νόσφιν ἄτερ κακῶν καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
νούσων τ' ἀργαλέων, αἵ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.
αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι.
ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα
ἐσκέδασ', ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
μούνη δ' αὐτόθι ἐλπὶς ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι
ἔνδον ἔμιμνε πίθου ὑπὸ χείλεσιν, οὐδὲ θύραζε
ἐξέπτη, πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο.
αἰγιόχου βουλῆσι διὸς νεφεληγερέταο.
ἄλλα δὲ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται.
πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα.
νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ, ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ,
αὐτόματοι φοιτῶσι κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι,

σιγῇ, ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητίετα Ζεύς.
οὕτως οὔτι πῃ ἔστι Διὸς νόον ἐξαλέασθαι.
εἰ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω.
εὖ καὶ ἐπισταμένως, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.
ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι,
χρύσεον μὲν πρώτιστα γένος μερόπων ἀνθρώπων
ἀθάνατοι ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν
ὥς τε θεοὶ δ' ἔζωον ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀιζύος. οὐδέ τι δειλὸν
γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων.
θνῆσκον δ' ὥς ὕπνῳ δεδμημένοι, ἐσθλὰ δὲ πάντα
τοῖσιν ἔην, καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον. οἱ δ' ἐθελημοὶ
ἥσυχοι ἔργ' ἐνέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς.
ἐσθλοὶ ἐπιχθόνιοι φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
οἵ ῥα φυλάσσουσί τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
ἠέρα ἑσσάμενοι πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν
πλουτοδόται. καὶ τοῦτο γέρας βασιλήιον ἔσχον.
Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
ἀργύρεον ποίησαν, Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
χρυσέῳ οὔτε φυὴν ἐναλίγκιον οὔτε νόημα.
ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς ἔτεα παρὰ μητέρι κεδνῇ
ἐτρέφετ' ἀτάλλων μέγα νήπιος ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.

ἀλλ'

ἀλλ' ὅταν ἡβήσειε καὶ ἥβης μέτρον ἵκοιτο,
παυρίδιον ζώεσκον ἐπὶ χρόνον ἄλγε' ἔχοντες
ἀφραδίαις. ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον οὐκ ἐδύναντο
ἀλλήλων ἀπέχειν, οὐδ' ἀθανάτους θεραπεύειν
ἤθελον, οὐδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
ἣ θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἤθεα. τοὺς μὲν ἔπειτα,
Ζεὺς κρονίδης ἔκρυψε χολούμενος, οὕνεκα τιμὰς
οὐκ ἐδίδουν μακάρεσσι θεοῖς, οἳ ὄλυμπον ἔχουσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε,
τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
Δεύτεροι. ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
χάλκειον ποίησ', οὐκ ἀργυρέῳ οὐδὲν ὁμοῖον,
ἐκ μελιᾶν, δεινόν τε καὶ ὄμβριμον, οἷσιν ἄρηος
ἔργ' ἔμελε στονόεντα καὶ ὕβριες. οὐδέ τι σῖτον
ἤσθιον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμὸν
ἄπλαστοι, μεγάλη δὲ βίη, καὶ χεῖρες ἄαπτοι
ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖς μελέεσιν.
τοῖς δ' ἦν χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δέ τε οἶκοι
χαλκῷ δ' εἰργάζοντο, μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρος.
καὶ τοὶ μὲν χείρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες
βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυεροῦ ἀΐδαο,
νώνυμοι, θάνατος δὲ καὶ ἐκπάγλους περ ἐόντας
εἷλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάος ἠελίοιο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε.
αὖθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Ζεὺς κρονίδης ποίησε, δικαιότερον καὶ ἄρειον,

ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἳ καλέονται
ἡμίθεοι, προτέρη γενεῇ κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνή.
τοὺς μὲν, ἐφ' ἑπταπύλῳ θήβῃ καδμηΐδι γαίῃ
ὤλεσε μαρναμένους μήλων ἕνεκ' οἰδιπόδαο,
τοὺς δὲ, καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
εἰς τροίην ἀγαγὼν, ἑλένης ἕνεκ' ἠϋκόμοιο.
ἔνθ' ἤτοι μὲν τοὺς θανάτου τέλος ἀμφεκάλυψε,
τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἤθε' ὀπάσσας
ζεὺς κρονίδης κατένασσε πατὴρ εἰς πείρατα γαί(ης.
καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
ἐν μακάρων νήσοισι, παρ' ὠκεανὸν βαθυδίνην,
ὄλβιοι ἥρωες. τοῖσι μελιηδέα καρπὸν
τρὶς του ἔτους θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι.
νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον. οὐδέποτ' ἦμαρ
παύσονται καμάτου καὶ οἰζύος, οὐδέ τι νύκτωρ,
φθειρόμενοι. χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσουσι μερίμνας.
ἀλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίξεται ἐσθλὰ κακοῖσιν.
ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων
εὖτ' ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.
οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίιος, οὐδέ τι παῖδες.
οὐ δὲ ξένος ξενοδόκῳ, καὶ ἑταῖρος ἑταίρῳ,
οὐ δὲ κασίγνητος φίλος ἔσσεται ὡς τὸ πάρος περ.
αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας.
μέμψονται δ' ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσι

σχέτλιοι,

σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες. οὐδὲ μὲν οἵγε
γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν,
χειροδίκαι. ἕτερος δ᾽ ἑτέρου πόλιν ἐξαλαπάξει.
οὐδέ τις εὐόρκου χάρις ἔσσεται, οὔτε δικαίου,
οὔτ᾽ ἀγαθοῦ. μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν
ἀνέρα τιμήσουσι. δίκη δ᾽ ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς
οὐκ ἔσαι. βλάψει δ᾽ ὁ κακὸς τὸν ἀρείονα φῶτα,
μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων. ἐπὶ δ᾽ ὅρκον ὀμεῖται.
ζῆλος δ᾽ ἀνθρώποισιν ὀϊζυροῖσιν ἅπασιν
δυσκέλαδος κακόχαρτος ὁμαρτήσει στυγερώπης.
καὶ τότε δὴ πρὸς ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
λευκοῖσι φαρέεσσι καλυψαμένω χρόα καλὸν,
ἀθανάτων μετὰ φῦλον ἴτην προλιπόντ᾽ ἀνθρώπους
αἰδὼς καὶ νέμεσις. τὰ δὲ λείψεται ἄλγεα λυγρὰ
θνητοῖς ἀνθρώποισι. κακοῦ δ᾽ οὐκ ἔσσεται ἀλκή.
νῦν δ᾽ αἶνον βασιλεῦσ᾽ ἐρέω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς.
ὧδ᾽ ἴρηξ προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδειρον,
ὕψι μάλ᾽ ἐν νεφέεσσι φέρων ὀνύχεσσι μεμαρπώς,
ἡ δ᾽ ἐλεὸν γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἀμφ᾽ ὀνύχεσσι,
μύρετο. τὴν δ᾽ ὅγ᾽ ἐπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπε.
δαιμονίη τί λέληκας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων.
τῇ δ᾽ εἶς, ᾗ σ᾽ ἂν ἐγώ περ ἄγω καὶ ἀοιδὸν ἐοῦσαν,
δεῖπνον δ᾽, αἴ κ᾽ ἐθέλω, ποιήσομαι, ἠὲ μεθήσω.
ἄφρων δ᾽ ὅς κ᾽ ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν
νίκης τε στέρεται, πρὸς τ᾽ αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει.
ὣς ἔφατ᾽ ὠκυπέτης ἴρηξ τανυσίπτερος ὄρνις.
ὦ πέρση, σὺ δ᾽ ἄκουε δίκης, μηδ᾽ ὕβριν ὄφελλε.

ὕβρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ, οὐδὲ μὲν ἐσθλὸς
ῥηϊδίως φερέμεν δύναται, βαρύθει δέ θ' ὑπ' αὐτῆς.
ἐγκύρσας ἄτῃσιν. ὁδὸς δ' ἑτέρηφι παρελθεῖν
κρείσσων ἐς τὰ δίκαια. δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει
ἐς τέλος ἐξελθοῦσα. παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.
αὐτίκα γὰρ τρέχει ὅρκος ἅμα σκολιῇσι δίκῃσιν.
τῆς δὲ δίκης ῥόθος ἑλκομένης ᾗ κ' ἄνδρες ἄγωσι
δωροφάγοι, σκολιαῖς δὲ δίκαις κρίνωσι θέμιστας.
ἡ δ' ἕπεται κλαίουσα πόλιν τε καὶ ἤθεα λαῶν
ἠέρα ἑσσαμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα,
οἵ τέ μιν ἐξελάσουσι καὶ οὐκ ἰθεῖαν ἔνειμαν.
οἳ δὲ δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι διδοῦσι
ἰθείας, καὶ μή τι παρεκβαίνουσι δικαίου,
τοῖσι τέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθεῦσιν ἐν αὐτῇ.
εἰρήνη δ' ἀνὰ γῆν κουροτρόφος, οὐδέ ποτ' αὐτοῖς
ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς.
οὐδέ ποτ' ἰθυδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
οὐδ' ἄτη, θαλίῃς δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον, οὔρεσι δὲ δρῦς
ἄκρη μέν τε φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίσσας.
εἰροπόκοι δ' ὄϊες μαλλοῖς καταβεβρίθασι.
τίκτουσι δὲ γυναῖκες ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν.
θάλλουσι δ' ἀγαθοῖσι διαμπερὲς, οὐδ' ἐπὶ νηῶν
νείσονται, καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε κακὴ καὶ σχέτλια ἔργα,
τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς.
πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ
ὅστις

ὅστις ἀλιτραίνει, καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται.
τοῖσι δ' οὐρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα κρονίων,
λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν, ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί,
οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσιν, μινύθουσι δὲ οἶκοι
ζηνὸς φραδμοσύνῃσι ὀλυμπίου. ἄλλοτε δ' αὖτε
ἢ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τεῖχος,
ἢ νέας ἐν πόντῳ κρονίδης ἀποτίνυται αὐτῶν.
ὦ βασιλεῖς, ὑμεῖς δὲ καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
τήνδε δίκην. ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἐόντες
ἀθάνατοι λεύσσουσιν ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
ἀλλήλους τρίβουσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.
τρὶς γὰρ μύριοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
ἀθάνατοι ζηνός, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
ἠέρα ἑσσάμενοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.
ἡ δέ τε παρθένος ἐστὶ δίκη διὸς ἐκγεγαυῖα
κυδνή τ' αἰδοίη τε θεοῖς, οἳ ὄλυμπον ἔχουσιν.
καί ῥ' ὁπότ' ἄν τίς μιν βλάπτῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,
αὐτίκα πὰρ διῒ πατρὶ καθεζομένη κρονίωνι,
γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον, ὄφρ' ἀποτίσῃ
δῆμος ἀτασθαλίους βασιλήων. οἳ λυγρὰ νοεῦντες
ἄλλῃ παρκλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
ταῦτα φυλασσόμενοι βασιλῆες ἰθύνετε μύθους
δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ἐπὶ πάγχυ λάθεσθε.
οἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων.
ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.
πάντα ἰδὼν διὸς ὀφθαλμὸς καὶ πάντα νοήσας.

καί νυ τάδ' αἴκ' ἐθέλησ' ἐπιδέρκεται. οὐδέ ἑ λήθει,
οἵην δὴ καὶ τήνδε δίκην πόλις ἐντὸς ἐέργει.
νῦν δ' ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος
εἴην, μήτ' ἐμὸς υἱός, ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον
ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δίκην ἀδικώτερος ἕξει.
ἀλλὰ τάγ' οὔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον.
ὦ πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μετὰ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
καὶ νυ δίκης ἐπάκουε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν.
τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε κρονίων.
ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς
ἔσθειν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς.
ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἣ πολλὸν ἀρίστη
γίνεται. εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεῦσαι
γινώσκων, τῷ μέν τ' ὄλβον διδοῖ εὐρύοπα ζεύς.
ὃς δέ κε μαρτυρίῃσιν ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσας
ψεύσεται, ἐν δὲ δίκην βλάψας νήκεστον ἀάσθη.
τοῦ δέ τ' ἀμαυροτέρη γενεὴ μετόπισθε λέλειπται.
ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω μέγα νήπιε πέρση,
τὴν μέν τοι κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι
ῥηιδίως, ὀλίγη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
ἀθάνατοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτήν.
καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον, ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
ῥηιδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα.
οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσει,
φρασσάμενος, τά κ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ᾖσιν ἀμείνω

ἐσθλὸς

ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.
ὃς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέῃ, μήτ' ἄλλου ἀκούων
ἐν θυμῷ βάλληται, ὁ δ' αὖτ' ἀχρήιος ἀνήρ.
ἀλλὰ σύ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς,
ἐργάζευ πέρση δῖον γένος, ὄφρα σε λιμὸς
ἐχθαίρῃ, φιλέῃ δέ σ' εὐστέφανος δημήτηρ
αἰδοίη, βιότου δὲ τεὴν πίμπλησι καλιήν.
λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῷ σύμφορος ἀνδρί.
τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς
ζώῃ κηφήνεσσι κοθούροις ἴκελος ὁρμήν,
οἵ τε μελισσάων κάματον τρύχουσιν ἀεργοὶ
ἔσθοντες. σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέτρια κοσμεῖν,
ὥς κέ τοι ὡραίου βιότου πλήθωσι καλιαί.
ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί τε.
καί τ' ἐργαζόμενος πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισιν
ἔσσεται, ἠδὲ βροτοῖς, μάλα γὰρ στυγέουσιν ἀεργούς.
ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.
εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει κἀεργὸς
πλουτεῦντα, πλούτῳ δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.
δαίμονι δ' οἷος ἔησθα (τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον)
εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κτεάνων ἀεσίφρονα θυμὸν
εἰς ἔργον τρέψας μελετᾷς βίου, ὥς σε κελεύω.
αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει.
αἰδώς, ἥ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἠδ' ὀνίνησι.
αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῃ, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβῳ.
χρήματα δ' οὐχ ἁρπακτά, θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω
εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἕληται,

ἢ ὅγ'

ἢ ὅγ' ἀπὸ γλώσσης ληΐσσεται (οἷά τε πολλὰ
γίνεται, εὖτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ
ἀνθρώπων, αἰδῶ δέ τ' ἀναιδείη κατοπάζῃ)
ῥεῖά τέ μιν μαυροῦσι θεοί, μινύθουσι δὲ οἶκοι
ἀνέρι τῷ, παῦρον δέ τ' ἐπὶ χρόνον ὄλβος ὀπηδεῖ.
ἶσον δ' ὅς θ' ἱκέτην, ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἔρξει.
ὅς τε κασιγνήτοιο ἑοῦ ἀνὰ δέμνια βαίνοι,
κρυπταδίης εὐνῆς ἀλόχου παρακαίρια ῥέζων.
ὅς τέ τευ ἀφραδίῃς ἀλιτραίνεται ὀρφανὰ τέκνα.
ὅς τε γονῆα γέροντα κακῷ ἐπὶ γήραος οὐδῷ
νεικείῃ, χαλεποῖσι καθαπτόμενος ἐπέεσσι.
τῷ δ' ἤτοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται, ἐς δὲ τελευτὴν
ἔργων ἀντ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.
ἀλλὰ σὺ τῶν μὲν πάμπαν ἔεργ' ἀεσίφρονα θυμόν.
καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν
ἁγνῶς καὶ καθαρῶς, ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν.
ἄλλοτε δὴ σπονδῇσι θυέεσσί τε ἱλάσκεσθαι,
ἠμὲν ὅτ' εὐνάζῃ, καὶ ὅταν φάος ἱερὸν ἔλθῃ.
ὥς κέ τοι ἵλαον κραδίην καὶ θυμὸν ἔχωσιν,
ὄφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον, μὴ τὸν τεὸν ἄλλος.
τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι.
τὸν δὲ μάλιστα καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμα ἐγχώριον ἄλλο γένηται,
γείτονες ἄζωστοι ἔκιον, ζώσαντο δὲ πηοί.
πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
ἔμμορέ τοι τιμῆς, ὅς τ' ἔμμορε γείτονος ἐσθλοῦ.
οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.

εὖ μὲν

εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδοῦναι,
αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λώϊον αἴκε δύνηαι,
ὡς ἂν χρηΐζων καὶ ἐς ὕστερον ἄρκιον εὕρῃς.
μὴ κακὰ κερδαίνειν, κακὰ κέρδεα ἶσ' ἄτῃσιν.
τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσιόντι προσεῖναι.
καὶ δόμεν ὅσκεν δῷ, καὶ μὴ δόμεν, ὅσκεν μὴ δῷ.
δώτῃ μέν τις ἔδωκεν, ἀδώτῃ δ' οὔτις ἔδωκεν.
δὼς ἀγαθή, ἅρπαξ δὲ κακή, θανάτοιο δότειρα.
ὃς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε, κἂν μέγα δώῃ.
χαίρει τῷ δώρῳ, καὶ τέρπεται ὃν κατὰ θυμόν.
ὃς δέ κεν αὐτὸς ἕληται ἀναιδείηφι πιθήσας,
καί τε σμικρὸν ἐὸν, τό γ' ἐπάχνωσε φίλον ἦτορ.
εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρὸν καταθεῖο,
καὶ θαμὰ τοῦτ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.
ὃς δ' ἐπ' ἐοῦσι φέρει, ὃ δ' ἀλύξεται αἴθοπα λιμόν,
οὐ δὲ τό γ' εἰν οἴκῳ κατακείμενον ἀνέρα κήδει.
οἴκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θύρηφι.
ἐσθλὸν μὲν παρεόντος ἑλέσθαι, πῆμα δὲ θυμῷ
χρηΐζειν ἀπεόντος, ἅσε φράζεσθαι ἄνωγα.
ἀρχομένου δὲ πίθου καὶ λήγοντος κορέσασθαι,
μεσσόθι φείδεσθαι, δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φειδώ.
μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω.
καί τε κασιγνήτῳ γελάσας ἐπὶ μάρτυρα θέσθαι.
πίστεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστίαι ὤλεσαν ἄνδρας.
μὴ δὲ γυνή σε νόον πυγοστόλος ἐξαπατάτω, fru.
αἱμύλα κωτίλλουσα, τεὴν διφῶσα καλιήν.
ὃς δὲ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτῃσι.

μουνογε-

μουνογενὴς δὲ πάϊς σώζοι πατρώϊον οἶκον
φερβέμεν, ὣς γὰρ πλοῦτος ἀέξεται ἐν μεγάροισι.
γηραιὸς δὲ θάνοις ἕτερον παῖδ' ἐγκαταλείπων.
ῥεῖα δέ κεν πλεόνεσσι πόροι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον.
πλείων μὲν πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη.
σοὶ δ', εἰ πλούτου θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶν ᾗσι,
ὧδ' ἔρδειν, ἔργον δ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

Πληϊάδων ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων,
ἄρχεσθ' ἀμήτου, ἀρότοιο δὲ δυσομενάων.
αἳ δή τοι νύκτας τε καὶ ἤματα τεσσαράκοντα,
κεκρύφαται, αὖτις δὲ περιπλομένου ἐνιαυτοῦ
φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρου.
οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος, οἵ τε θαλάσσης
ἐγγύθι ναιετάουσ', οἵ τ' ἄγκεα βησσήεντα
πόντου κυμαίνοντος ἀπόπροθι πίονα χῶρον
ναίουσι. γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,
γυμνὸν δ' ἀμᾶσθαι, εἴ χ' ὥρια πάντ' ἐθέλῃσθα
ἔργα κομίζεσθαι δημήτρος, ὥς τοι ἕκαστα
ὥρι' ἀέξηται, μή πως, τὰ μεταξὺ χατίζων,
πτώσσῃς ἀλλοτρίους οἴκους, καὶ μηδὲν ἀνύσσῃς.
ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἔμ' ἦλθες. ἐγὼ δέ τοι οὐκ ἐπιδώσω.
οὐδ' ἐπιμετρήσω. ἐργάζευ νήπιε πέρση.
ἔργα τά τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο,
μήποτε σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχεύων
ζητεύῃς βίοτον κατὰ γείτονας, οἳ δ' ἀμελῶσιν.

δὶς

δὶς μὲν γὰρ καὶ τρὶς τάχα τεύξεαι, ἢν δ' ἔτι λυπῇς.
χρῆμα μὲν οὐ πρήξεις, σὺ δ' ἐτώσια πόλλ' ἀγορεύσεις,
ἀχρεῖος δ' ἔσαι ἐπέων νόμος. ἀλλά σ' ἄνωγα,
φράζεσθαι χρεῶν τε λύσιν, λιμοῦ τ' ἀλεωρήν
Οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε βοῦν τ' ἀροτῆρα,
κτητὴν οὐ γαμετήν, ἥτις καὶ βουσὶν ἕποιτο.
χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι,
μὴ σὺ μὲν αἰτῇς ἄλλον, ὁ δ' ἀρνῆται, σὺ δὲ τητᾷ,
ἡ δ' ὥρη παραμείβηται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἔς τ' αὔριον ἔς τ' ἔννηφιν,
οὐ γὰρ ἐτωσιοργὸς ἀνὴρ πίμπλησι καλιήν,
οὐδ' ἀναβαλλόμενος. μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.
αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίει.
Ἦμος δὴ λήγει μένος ὀξέος ἠελίοιο,
καύματος ἰδαλίμου, μετοπωρινὸν ὀμβρήσαντος
Ζηνὸς ἐρισθενέος, μετὰ δὲ τρέπεται βρότεος χρὼς
πολλὸν ἐλαφρότερος, δὴ γὰρ τότε σείριος ἀστὴρ
βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κηριτρεφέων ἀνθρώπων
ἔρχεται ἠμάτιος, πλεῖον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ,
ἦμος ἀδηκτοτάτη πέλεται τμηθεῖσα σιδήρῳ
ὕλη, φύλλα δ' ἔραζε χέει πτόρθοιό τε λήγει.
τῆμος ἄρ' ὑλοτομεῖν μεμνημένος ὥριον ἔργον.
ὅλμον μὲν τριπόδην τάμνειν, ὕπερον δὲ τρίπηχυν,
ἄξονα δ' ἑπταπόδην, μάλα γάρ νύ τοι ἄρμενος οὕτω,
εἰ δέ κεν ὀκταπόδην, ἀπὸ καὶ σφῦραν κε τάμοιο.
τρισπίθαμον δ' ἄψιν τάμνειν δεκαδώρῳ ἁμάξῃ.
πόλλ' ἐπικαμπύλα κᾶλα, φέρειν δὲ γύην ὅτ' ἂν

εἰς οἶκον κατ' ὄρος διζήμενος ἢ κατ' ἄρουραν (εὕρῃς
πρίνινον, ὃς γὰρ βουσὶν ἀροῦν ὀχυρώτατός ἐστιν
εὖτ' ἂν Ἀθηναίης δμῶος ἐν ἐλύματι πήξας
γόμφοσιν πελάσας προσαρήρεται ἱστοβοῆι.
Δοιὰ δὲ θέσθαι ἄροτρα πονησάμενος κατὰ οἶκον
αὐτόγυον καὶ πηκτὸν, ἐπεὶ πολὺ λώϊον οὕτω.
εἴ χ' ἕτερον γ' ἄξαις, ἕτερον κ' ἐπὶ βουσὶ βάλοιο.
Δάφνης δ' ἢ πτελέης ἀκοιώτατοι ἱστοβοῆες.
Δρυὸς ἔλυμα, πρίνου γύην, βόε δ' ἐνναετήρω
ἄρσενε κεκτῆσθαι, τῶν γὰρ σθένος οὐκ ἀλαπαδνὸν,
ἥβης μέτρον ἔχοντε, τὼ ἐργάζεσθαι ἀρίστω.
οὐκ ἂν τώγ' ἐρίσαντες ἐν αὔλακι καμμὲν ἄροτρον
ἄξειαν, τὸ δ' ἔργον ἐτώσιον αὖθι λίποιεν.
τοῖς δ' ἅμα τεσσαρακονταετὴς αἰζηὸς ἕποιτο,
ἄρτον δειπνήσας τετράτρυφον ὀκτάβλωμον,
ὃς κ' ἔργου μελετῶν ἰθεῖαν αὔλακ' ἐλαύνοι,
μηκέτι παπταίνων μεθ' ὁμήλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ
θυμὸν ἔχων, τοῦ δ' οὔτι νεώτερος ἄλλος ἀμείνων
σπέρματα λάσασθαι, καὶ ἐπισπορίην ἀλέασθαι.
κουρότερος γὰρ ἀνὴρ μεθ' ὁμήλικας ἐπτοίηται.
Φράζεσθαι δ' εὖτ' ἂν φωνὴν γεράνου ἐπακούσῃς
ὑψόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυίης,
ἥ τ' ἀρότοιό τε σῆμα φέρει, καὶ χείματος ὥρην
δεικνύει ὀμβρηροῦ, κραδίην δ' ἔδακ' ἀνδρὸς ἀβούτεω,
δὴ τότε χορτάζειν ἕλικας βόας ἔνδον ἐόντας.
ῥηΐδιον γὰρ ἔπος εἰπεῖν, βόε δὸς καὶ ἅμαξαν,
ῥηΐδιον δ' ἀπανήσασθαι. πάρα δ' ἔργα βόεσιν

φησί

φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς, πήξασθαι ἄμαξαν.
νήπιος, οὐδὲ τόγ' οἶδ' ἑκατὸν δέ τε δούρατ' ἀμάξης,
τῶν πρόσθεν μελέτην ἐχέμεν οἰκήια θέσθαι.
εὖτ' ἂν δὴ πρώτιστ' ἄροτος θνητοῖσι φανείη,
δὴ τότ' ἐφορμηθῆναι ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς,
ἀνὴρ καὶ διερὴν ἀρόων ἀρότοιο καθ' ὥρην
πρωῒ μάλα σπεύδων, ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρουραι.
ἔαρι πολεῖν, θέρεος δὲ νεομένη οὔ σ' ἀπατήσει.
νειὸν δὲ σπείρειν ἔτι κουφίζουσαν ἄρουραν.
νειὸς ἀλεξιάρη, παίδων εὐκηλήτειρα.
εὔχεσθαι δὲ Διὶ χθονίῳ Δημήτερί θ' ἁγνῇ.
ἐκτελέα βρίθειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτήν.
ἀρχόμενος τὰ πρῶτ', ἀρότρου ὅταν ἄκρον ἐχέτλης
χειρὶ λαβὼν, ὅρπηκα, βοῶν ἐπὶ νῶτον ἵκηαι
ἔνδρυον ἑλκόντων μεσάβῳ, ὁ δὲ τυτθὸς ὄπισθεν
δμῶος ἔχων μακέλην, πόνον ὀρνίθεσσι τιθείη,
σπέρματα, κακκρύπτων. εὐθυμοσύνη γὰρ ἀρίστη
θνητοῖς ἀνθρώποις, κακοθυμοσύνη δὲ κακίστη.
ὧδέ κεν ἁδροσύνῃ στάχυες νεύοιεν ἔραζε,
εἰ τέλος αὐτὸς ὄπισθεν ὀλύμπιος ἐσθλὸν ὀπάζοι.
ἐκ δ' ἀγγέων ἐλάσειας ἀράχνια. καί σ' ἔολπα,
γηθήσειν βιότοιο ἐρευμένον ἔνδον ἐόντος.
εὐοχέων δ' ἵξεαι πολιὸν ἔαρ, οὐδὲ πρὸς ἄλλους
αὐγάσεαι. σέο δ' ἄλλος ἀνὴρ κεχρημένος ἔσται.
εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπῆς ἀρόῃς χθόνα δῖαν,
ἥμενος ἀμήσεις, ὀλίγον περὶ χειρὸς ἐέργων,
ἀντία δεσμεύων κεκονιμένος, οὐ μάλα χαίρων,

οἴσεις δ' ἐν φορμῷ, παῦροι δέ σε θηήσονται.
ἄλλοτε δ' ἀλλοῖος ζηνὸς νόος αἰγιόχοιο.
ἀργαλέως δ' ἄνδρεσσι κατὰ θνητοῖσι νοῆσαι.
εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσῃς, τόδε κέν τοι φάρμακον εἴη.
ἦμος κόκκυξ κοκκύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι,
τὸ πρῶτον τέρπει τε βροτοὺς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
τῆμος ζεὺς ὕοι τρίτῳ ἤματι, μὴ δ' ἀπολήγοι,
μήτ' ἄρ ὑπερβάλλων βοὸς ὁπλὴν μήτ' ἀπολείπων.
οὕτω κ' ὀψαρότης πρωτηρότῃ ἰσοφαρίζει.
ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο, μηδέ σε λήθοι
μήτ' ἔαρ γινόμενον πολιὸν μήθ' ὥριος ὄμβρος.
πὰρ δ' ἴθι χάλκειον θῶκον καὶ ἐπαλέα λέσχην
ὥρῃ χειμερίῃ, ὁπότε κρύος ἀνέρας ἔργων
ἰσχάνει. ἔνθα κ' ἄοκνος ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλοι.
μή σε κακοῦ χειμῶνος ἀμηχανίη καταμάρψῃ
σὺν πενίῃ, λεπτῇ δὲ παχὺν πόδα χειρὶ πιέζοις.
πολλὰ δ' ἀεργὸς ἀνὴρ κενεὴν ἐπὶ ἐλπίδα μίμνων
χρηίζων βιότοιο, κακὰ προσελέξατο θυμῷ.
ἐλπὶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει
ἥμενον ἐν λέσχῃ, τῷ μὴ βίος ἄρκιος εἴη.
δείκνυε δὲ δμώεσσι, θέρευς ἔτι μέσσου ἐόντος,
οὐκ αἰεὶ θέρος ἐσσεῖται, ποιεῖσθε καλιάς.
μῆνα δὲ ληναιῶνα, κάκ' ἤματα, βουδόρα πάντα,
τοῦτον ἀλεύασθαι, καὶ πηγάδας, αἵ τ' ἐπὶ γαῖαν.
πνεύσαντος βορέαο, δυσηλεγέες τελέθουσι,
ὅστε διὰ θρῄκης ἱπποτρόφου εὐρέι πόντῳ
ἐμπνεύσας ὤρινε, μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη.

πολλὰς

πολλὰς δὲ δρῦς ὑψικόμους ἐλάτας τε παχείας
οὔρεος ἐν βήσσῃς πιλνᾷ, χθονὶ πουλυβοτείρῃ
ἐμπίπτων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριτος ὕλη.
θῆρες δὲ φρίσσουσ᾽, οὐρὰς δ᾽ ὑπὸ μέζε᾽ ἔθεντο,
τῶν καὶ λάχνῃ δέρμα κατάσκιον, ἀλλά νυ καὶ τῶν
ψυχρὸς ἐὼν διάησι δασυστέρνων περ ἐόντων.
καί τε διὰ ῥινοῦ βοὸς ἔρχεται, οὐδέ μιν ἴσχει,
καί τε δι᾽ αἶγα ἄησι τανύτριχα, πώεα δ᾽ οὔτι
οὕνεκ᾽ ἐπηεταναὶ τρίχες αὐτῶν, οὐ διάησιν
ἲς ἀνέμου βορέαο. τροχαλὸν δὲ γέροντα τίθησι.
καὶ διὰ παρθενικῆς ἁπαλόχροος οὐ διάησιν,
ἥτε δόμων ἐντόσθι φίλῃ παρὰ μητέρι μίμνει,
οὔπω ἔργ᾽ εἰδυῖα πολυχρύσου ἀφροδίτης,
εὖτε λοεσσαμένη τέρενα χρόα, καὶ λίπ᾽ ἐλαίῳ
χρισαμένη, νυχίη καταλέξεται ἔνδοθεν οἴκου
ἤματι χειμερίῳ, ὅτ᾽ ἀνόστεος ὃν πόδα τένδει,
ἔν τ᾽ ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ ἤθεσι λευγαλέοισιν.
οὐ γάρ οἱ ἠέλιος δείκνυ νομὸν ὁρμηθῆναι,
ἀλλ᾽ ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
στρωφᾶται, βράδιον δὲ πανελλήνεσσι φαείνει.
καὶ τότε δὴ κεραοὶ καὶ νήκεροι ὑλυκοῖται
λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρία, βησσήεντα,
φεύγουσιν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο μέμηλεν,
οἳ σκέπα μαιόμενοι, πυκινοὺς κευθμῶνας ἔχουσι
καὶ γλάφυ πετρῆεν, τότε δὴ τρίποδι βροτῷ ἶσοι,
οὗ τ᾽ ἐπὶ νῶτα ἔαγε, κάρη δ᾽ εἰς οὖδας ὁρᾶται.
τῷ ἴκελοι φοιτῶσιν ἀλευόμενοι νίφα, λευκήν.

καὶ τότε ἕσσασθαι ἔρυμα χροὸς ὥς σε κελεύω,
χλαῖνάν τε μαλακὴν καὶ τερμιόεντα χιτῶνα.
στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μηρύσασθαι.
τὴν περιέσσασθαι ἵνα τοι τρίχες ἀτρεμέωσι,
μὴ δ' ὀρθαὶ φρίσσωσιν ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα.
ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πέδιλα βοὸς ἶφι κταμένοιο
ἄρμενα δήσασθαι, πίλοις ἔντοσθε πυκάσας.
πρωτογόνων δ' ἐρίφων, ὁπόταν κρύος ὥριον ἔλθοι,
δέρματα συρράπτειν νεύρῳ βοός, ὄφρ' ἐπὶ νώτῳ
ὑετοῦ ἀμφιβάλῃ ἀλέην. κεφαλῆφι δ' ὕπερθεν
πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν ἵν' οὔατα μὴ καταδεύῃ.
ψυχρὴ γάρ τ' ἠὼς πέλεται βορέαο πεσόντος,
ἠῷος δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος
ἀὴρ πυροφόρος τέταται μακάρων ἐπὶ ἔργοις,
ὅς τε ἀρυσάμενος ποταμῶν ἄπο αἰὲν ναόντων
ὑψοῦ ὑπὲρ γαίης ἀρθεὶς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
ἄλλοτε μέν θ' ὕει ποτὶ ἕσπερον, ἄλλοτ' ἄησι,
πυκνὰ θρηϊκίου βορέου νέφεα κλονέοντος.
τὸν φθάμενος, ἔργα τελέσας, οἶκον δὲ νέεσθαι,
μή ποτέ σ' οὐρανόθεν σκοτόεν νέφος ἀμφικαλύψῃ,
χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατὰ δ' εἵματα δεύσῃ.
ἀλλ' ὑπαλεύασθαι, μεὶς γὰρ χαλεπώτατος οὗτος
χειμέριος, χαλεπὸς προβάτοις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
τῆμος θῶμισι βουσίν, ἐπὶ δ' ἀνέρι τὸ πλέον εἴη (τῆς
ἁρμαλιῆς, μακραὶ γὰρ ἐπίρροθοι εὐφρόναι εἰσί.
ταῦτα φυλασσόμενος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν
ἰσοῦσθαι νύκτας τε καὶ ἤματα, εἰσόκεν αὖθις

γῆ πάν

γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκῃ.
εὖτ' ἂν ἑξήκοντα, μετὰ τροπὰς ἠελίοιο
χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἤματα, δή ῥα τότ' ἀστὴρ
ἀρκτοῦρος, προλιπὼν ἱερὸν ῥόον ὠκεανοῖο,
πρῶτον παμφαίνων, ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαιος.
τὸν δὲ μετ' ὀρθρογόη πανδιονὶς ὦρτο χελιδὼν
ἐς φάος ἀνθρώποις ἔαρος νέον ἱσταμένοιο.
τὴν φθάμενος, οἴνας περιταμνέμεν ὣς γὰρ ἄμεινον.
ἀλλ' ὁπότ' ἂν φερέοικος ἀπὸ χθονὸς ἂμ φυτὰ βαίνῃ,
πληϊάδας φεύγων, τότε δὴ σκάφος οὐκέτι οἰνέων.
ἀλλ' ἅρπας τε χαρασσέμεναι καὶ δμῶας ἐγείρειν,
φεύγειν δὲ σκιεροὺς θώκους, καὶ ἐπ' ἠῶ κοῖτον,
ὥρῃ ἐν ἀμήτου, ὅτε ἠέλιος χρόα κάρφει.
τημοῦτος σπεύδειν καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
ὄρθρου ἀνιστάμενος, ἵνα τοι βίος ἄρκιος εἴη.
ἠὼς γάρ τ' ἔργοιο τρίτην ἀπομείρεται αἶσαν.
ἠώς τοι προφέρει μὲν ὁδοῦ, προφέρει δὲ καὶ ἔργου.
ἠώς, ἥτε φανεῖσα, πολέας ἐπέβησε κελεύθου
ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ἐπὶ ζυγὰ βουσὶ τίθησιν,
ἦμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἠχέτα τέττιξ
δενδρέῳ ἐφεζόμενος, λιγυρὴν καταχεύετ' ἀοιδὴν
πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεος καματώδεος ὥρῃ,
τῆμος πιόταταί τ' αἶγες, καὶ οἶνος ἄριστος.
μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαυρότατοι δέ τε ἄνδρες
εἰσίν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα σείριος ἄζει,
αὐαλέος δέ τε χρὼς ὑπὸ καύματος, ἀλλὰ τότ' ἤδη
εἴη πετραίη τε σκιὴ καὶ βίβλινος οἶνος,

μάζα τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμενάων,
καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας, μὴ πω τετοκυίης,
πρωτογόνων τ' ἐρίφων. ἐπὶ δ' αἴθοπα πινέμεν οἶνον,
ἐν σκιῇ ἑζόμενον, κεκορημένον ἦτορ ἐδωδῆς,
ἀντίον εὐκραέος ἀνέμου τρέψαντα πρόσωπον.
κρήνης τ' ἀενάου καὶ ἀπορρύτου ἥ τ' ἀθόλωτος,
τρὶς ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέταρτον ἱέμεν οἴνου.
δμῶσι δ' ἐποτρύνειν δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν
δινέμεν, εὖτ' ἂν πρῶτα φανῇ σθένος ὠρίωνος,
χώρῳ ἐν εὐαεῖ καὶ ἐυτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ.
μέτρῳ δ' εὖ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσιν, αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
πάντα βίον κατάθηαι ἐπάρμενον ἔνδοθεν οἴκου,
θῆτ' ἄοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἄτεκνον ἔριθον
δίζεσθαι κέλομαι, χαλεπὴ δ' ὑπόπορτις ἔριθος.
καὶ κύνα καρχαρόδοντα κομεῖν, μὴ φείδεο σίτου.
μή ποτέ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ἀπὸ χρήμαθ' ἕληται.
χόρτον δ' ἐσκομίσαι καὶ συφερτὸν ὄφρα τοι εἴη
βουσὶ καὶ ἡμιόνοισιν ἐπιετανόν. αὐτὰρ ἔπειτα
δμῶας ἀναψῦξαι φίλα, καὶ βόε λῦσαι.

Εὖτ' ἂν δ' ὠρίων καὶ σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
οὐρανὸν, ἀρκτοῦρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλος ἠὼς,
ὦ πέρση, τότε πάντας ἀπόδρεπε οἴκαδε βότρυς.
δεῖξαι δ' ἠελίῳ δέκα ἤματα καὶ δέκα νύκτας,
πέντε δὲ συσκιάσαι, ἕκτῳ δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσσαι,
δῶρα διονύσου πολυγηθέος. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
πληϊάδες δ' ὑάδες τε τό, τε σθένος ὠρίωνος
δύωσιν, τότ' ἔπειτ' ἀρότου μεμνημένος εἶναι
ὡραίου.

ὡραῖος. πλειὼν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἴη.
εἰ δέ σε ναυτιλίης δυσπεμφέλου ἵμερος αἱρεῖ,
εὖτ' ἂν πληϊάδες σθένος ὄμβριμον ὠρίωνος
φεύγουσαι, πίπτωσιν ἐς ἠεροειδέα πόντον.
δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θυίουσιν ἀῆται,
καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
γῆν δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελεύω.
νῆα δ' ἐπ' ἠπείρου ἐρύσαι, πυκάσαι τε λίθοισι
πάντοθεν, ὄφρ' ἴσχωσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,
χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος.
ὅπλα δ' ἐπάρμενα πάντα τεῷ ἐνὶ κάτθεο οἴκῳ,
εὐκόσμως στολίσας νηὸς πτερὰ ποντοπόροιο.
πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι.
αὐτὸς δ' ὡραῖον μίμνειν πλόον εἰσόκεν ἔλθῃ.
καὶ τότε νῆα θοὴν ἅλαδ' ἑλκέμεν, ἐν δέ τε φόρτον
ἄρμενον ἐντύνασθαι, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρηαι.
ὥσπερ ἐμός τε πατὴρ καὶ σός, μέγα νήπιε πέρση,
πλωΐζεσκε νηυσί, βίου κεχρημένος ἐσθλοῦ.
ὅς ποτε καὶ τῇδ' ἦλθε, πολὺν διὰ πόντον ἀνύσας,
κύμην αἰολίδα προλιπὼν, ἐν νηῒ μελαίνῃ.
οὐκ ἄφενος φεύγων οὐδὲ πλοῦτόν τε καὶ ὄλβον,
ἀλλὰ κακὴν πενίην, τὴν ζεὺς ἄνδρεσσι δίδωσι.
νάσσατο δ' ἄγχ' ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
ἄσκρῃ, χεῖμα κακῇ, θέρει δ' ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ.
τύνη δ' ὦ πέρση ἔργων μεμνημένος εἶναι
ὡραίων πάντων, περὶ ναυτιλίης δὲ μάλιστα.
νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλῃ δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι.

μείζων μὲν φόρτος, μεῖζον δ' ἐπὶ κέρδεϊ κέρδος
ἔσσεται, εἴ κ' ἄνεμοί γε κακὰς ἀπέχωσιν ἀήτας.
εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίην τρέψας ἀεσίφρονα θυμὸν,
βούλεαι δὲ χρέα τε προφυγεῖν καὶ λιμὸν ἀτερπῆ,
δείξω δή τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
οὔτε τι ναυτιλίης σεσοφισμένος οὔτε τι νηῶν.
οὐ γάρ πώποτε νηΐ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
εἰ μὴ ἐς εὔβοιαν ἐξ αὐλίδος, ᾗ ποτ' ἀχαιοὶ
μείναντες χειμῶνα πολὺν σὺν λαὸν ἄγειραν
ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς, τροίην ἐς καλλιγύναικα.
ἔνθα δ' ἐγὼν ἐπ' ἄεθλα δαΐφρονος ἀμφιδάμαντος
χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα, τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλὰ
ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες, ἔνθα μέ φημι
ὕμνῳ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτώεντα.
τὸν μὲν ἐγὼ μούσῃς ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα.
ἔνθα με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν ἀοιδῆς.
τόσσον τοι νηῶν γε πεπείραμαι πολυγόμφων,
ἀλλὰ καὶ ὣς ἐρέω ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
μοῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον ἀείδειν.
ἤματα πεντήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο,
ἐς τέλος ἐλθόντος θέρεος καματώδεος ὥρης,
ὡραῖος πέλεται θνητοῖς πλόος, οὔτε κε νῆα
καυάξαις, οὔτ' ἄνδρας ἀποφθίσειε θάλασσα,
εἰ μὴ δὴ πρόφρων γε ποσειδάων ἐνοσίχθων,
ἢ ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλῃσιν ὀλέσσαι.
ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
τῆμος δ' εὐκρινέες τ' αὖραι καὶ πόντος ἀπήμων,

εὔκηλος

εὔκηλος, τότε νῆα θοὴμ, ἀνέμοισι πιθήσας.
ἑλκέμεμ ἐς πόντομ, φόρτομ δ' εὖ πάντα τίθεσθαι.
σπεύδειμ δ' ὅττι τάχιστα πάλιμ οἶκομ δὲ νέεσθαι.
μὴ δὲ μένειμ οἶνόμ τε νέομ, καὶ ὀπωρινὸμ ὄμβρομ.
καὶ χειμῶν' ἐπιόντα, νοτοιότε δεινὰς ἀήτας,
ὅς τ' ὤρινε θάλασσαμ ὁμαρτήσας διὸς ὄμβρῳ
πολλῷ ὀπωρινῷ, χαλεπὸμ δέ τε πόντομ ἔθηκεμ.
ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιμ.
ἦμος δὴ τὸ πρῶτομ, ὅσομ τ' ἐπιβᾶσα κορώνη
ἴχνος ἐποίησεμ, τόσομ πέταλ' ἀνδρὶ φανείη
ἐμ κράδῃ ἀκροτάτῃ, τότε δ' ἄμβατός ἐστι θάλασσα
εἰαρινὸς δ' οὗτος πέλεται πλόος. οὔ μιμ ἔγωγε
αἴνημ', οὐ γὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἐστίμ,
ἁρπακτός. χαλεπῶς κε φύγοις κακὸν, ἀλλά νυ καὶ τὰ
ἄνθρωποι ῥέζουσιμ ἀϊδρείῃσι νόοιο.
χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
δεινὸμ δ' ἐστὶ θανεῖμ μετὰ κύμασιμ. ἀλλά σ' ἄνωγα
φράζεσθαι τάδε πάντα, μετὰ φρεσὶμ ὡς σ' ἀγορεύω.
μὴ δ' ἐν νηυσὶμ ἅπαντα βίομ κοίλῃσι τίθεσθαι,
ἀλλὰ πλέω λείπειμ, τὰ δὲ μείονα, φορτίζεσθαι.
δεινὸμ γὰρ πόντου μετὰ κύμασι πήματι κύρσαι.
δεινὸμ δ' εἴ κ' ἐπ' ἄμαξαμ ὑπέρβιομ ἄχθος ἀείρας
ἄξονα, καυάξαις. τὰ δὲ φορτί' ἀμαυρωθείη.
μέτρα φυλάσσεσθε. καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιμ ἄριστος.
ὡραῖος δὲ γυναῖκα τεὸμ ποτὶ οἶκομ ἄγεσθαι,
μήτε τριηκόντωμ ἐτέωμ μάλα πόλλ' ἀπολείπωμ.
μήτ' ἐπιθεὶς μάλα πολλὰ, γάμος δέ τοι ὥριος οὗ-

ἡ δὲ, γυνὴ τέτορ' ἡβώῃ, πέμπτῳ δὲ γαμοῖτο. (τοι
παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ὥς κ' ἤθεα κεδνὰ διδάξῃς.
τὴν δὲ μάλιστα, γαμεῖν ἥτις σέθεν ἐγγύθι ναίει,
πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν μὴ γείτοσι χάρματα γή
οὐ μὲν γάρ τοι γυναικὸς ἀνὴρ ληΐζετ' ἄμεινον (μῃς.
τῆς ἀγαθῆς, τῆς δ' αὖτε κακῆς οὐ ῥίγιον ἄλλο,
δειπνολόχης. ἥ γ' ἄνδρα καὶ ἴφθιμόν περ ἐόντα,
εὕει ἄτερ δαλοῦ, καὶ ὠμῷ γήραϊ δῶκεν.
εὖ δ' ὄπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένος εἶ
μὴ δὲ κασιγνήτῳ ἶσον ποιεῖσθαι ἑταῖρον. (ναι.
εἰ δέ κε ποιήσῃς. μή μιν πρότερος κακὸν ἕρξῃς.
μὴ δὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν. εἰ δέ κεν ἄρχῃ,
ἤ τι ἔπος εἰπὼν ἀποθύμιον ἠὲ καὶ ἔρξας.
δὶς τόσα τίνυσθαι μεμνημένος, εἰ δέ κεν αὖθις
ἡγῆτ' ἐς φιλότητα, δίκην δ' ἐθέλῃσι παρασχεῖν,
δέξασθαι. δειλός τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
ποιεῖται. σὲ δὲ μή τι νόον κατελεγχέτω εἶδος.
μὴ δὲ πολύξενον, μὴ δ' ἄξενον καλέεσθαι.
μὴ δὲ κακῶν ἕταρον, μὴ δ' ἐσθλῶν νεικεστῆρα.
μηδέ ποτ' οὐλομένην πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ
τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἐόντων.
γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης.
εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μεῖζον ἀκούσαις.
μὴ δὲ πολυξείνου δαιτὸς δυσπέμφελος εἶναι.
ἐκ κοινοῦ πλείστη δὲ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον

χερσὶν

χερσὶν ἀνίπτοισι, μὴ δ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
οὐ γὰρ τοί γε κλύουσιν, ἀποπτύουσι δέ τ' ἀράς.
μὴ δ' ἀντ' ἠελίοιο τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν,
αὐτὰρ ἐπεί κε δύῃ μεμνημένος ἔς τ' ἀνιόντα.
μήτ' ἐν ὁδῷ μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ προβάδην οὐρήσῃς,
μηδ' ἀπογυμνωθεὶς, μακάρων τοι νύκτες ἔασιν.
ἑζόμενος δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένα εἰδὼς,
ἢ ὅγε πρὸς τοῖχον πελάσας εὐερκέος αὐλῆς.
μὴ δ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένος ἔνδοθεν οἴκου
ἱστίῃ ἐμπελαδὸν παραφαινέμεν, ἀλλ' ἀλέασθαι.
μὴ δὲ ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπονοστήσαντα
σπερμαίνειν γενεὴν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.
μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν καλλίρροον ὕδωρ
ποσσὶ περᾶν πρίν γ' εὔξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα,
χεῖρας νιψάμενος πολυκράτῳ ὕδατι λευκῷ.
ὃς ποταμὸν διαβῇ κακότητ' ἰδὲ χεῖρας ἄνιπτος.
τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσω.
μὴ δ' ἀπὸ πεντόζοιο, θεῶν ἐνὶ δαιτὶ θαλείῃ,
αὖον ἀπὸ χλωροῦ τάμνειν αἴθωνι σιδήρῳ.
μηδέ ποτ' οἰνοχόην τιθέμεν κρητῆρος ὕπερθεν
πινόντων, ὀλοὴ γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται.
μὴ δὲ δόμον ποιῶν ἀνεπίξεστον καταλείπειν,
μή τοι ἐφεζομένη κρώζῃ λακέρυζα κορώνη.
μὴ δὲ ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιρρέκτων ἀνελόντα
ἔσθειν, μὴ δὲ λόεσθαι. ἐπεὶ καὶ τοῖς ἔνι ποινή.
μὴ δ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν. οὐ γὰρ ἄμεινον,
παῖδα δυωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέρ' ἀνήνορα ποιεῖ,

μὴ δὲ

μὴ δὲ δυωδεκάμηνον, ἴσον καὶ τοῦτο τέτυκται.
μὴ δὲ γυναικείῳ λουτρῷ χρόα φαιδρύνεσθαι
ἀνέρα, λευγαλέη γὰρ ἐπὶ χρόνον ἔστ' ἐπὶ καὶ τῷ
ποινή. μὴ δ' ἱεροῖσι ἐπ' αἰθομένοισι κυρήσας
μωμεύειν ἀΐδηλα. θεός τοι καὶ τὰ νεμεσᾷ.
μηδέ ποτ' ἐν προχοῇς ποταμῶν ἅλαδε προρεόντων
μὴ δ' ἐπὶ κρηνάων οὐρεῖν, μάλα δ' ἐξαλέασθαι,
μὴ δ' ἐναποψύχειν, τὸ γὰρ οὔτι λώϊόν ἐστιν.
ὧδ' ἔρδειν, δεινὴν δὲ βροτῶν ὑπαλεύεο φήμην.
φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, κούφη μὲν ἀεῖραι
ῥεῖα μάλ', ἀργαλέη δὲ φέρειν, χαλεπὴ δ' ἀποθέσθαι.
φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα πολλοὶ
λαοὶ φημίζουσι, θεός νύ τίς ἐστι καὶ αὐτή.

ΗΜΕΡΑΙ.

ἤματα δ' ἐκ Διόθεν πεφυλαγμένος εὖ κατὰ μοῖραν
πεφραδέμεν δμώεσσι, τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην
ἔργα τ' ἐποπτεύειν, ἠδ' ἁρμαλιὴν δατέασθαι,
εὖτ' ἂν ἀληθείην λαοὶ κρίνοντες ἄγωσιν.
αἵ δὲ γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς παρὰ μητιόεντος.
πρῶτον, ἔνη τετράς τε καὶ ἑβδόμη ἱερὸν ἦμαρ.
τῇ γὰρ ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο λητώ.
ὀγδοάτη τ' ἐνάτη τε δύω γε μὲν ἤματα μηνὸς
ἔξοχ' ἀεξομένοιο, βροτήσια ἔργα πένεσθαι.
ἣ δὲ δυωδεκάτη πολὺ ἑνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
ἑνδεκάτη δὲ δυωδεκάτη τ' ἄμφω γε μὲν ἐσθλαί,
ἣ μὲν, ὄϊς πείκειν, ἡδ' εὔφρονα καρπὸν ἀμᾶσθαι.

τῇ γάρ τοι νῆ νήματ᾽ ἀερσιπότητος ἀράχνης
ἤματος ἐκ πλείου, ὅτε τ᾽ ἴδρις σωρὸν ἀμᾶται.
τῇ δ᾽ ἱστὸν στήσαιτο γυνή, προβάλοιτό τε ἔργον.
μηνὸς δ᾽ ἱσταμένου τρισκαιδεκάτην ἀλέασθαι
σπέρματος ἄρξασθαι, φυτὰ δ᾽ ἐνθρέψασθαι ἀρίστη.
ἕκτη δ᾽ ἡ μέσση μάλ᾽ ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσι,
ἀνδρογόνος τ᾽ ἀγαθή, κούρῃ δ᾽ οὐ σύμφορός ἐστιν
οὔτε γενέσθαι πρῶτ᾽, οὔτ᾽ ἄρ γάμου ἀντιβολῆσαι.
οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἕκτη κούρῃ γε γενέσθαι
ἄρμενος, ἀλλ᾽ ἐρίφους τάμνειν καὶ πώεα μήλων,
σηκόν τ᾽ ἀμφιβαλεῖν ποιμνήιον ἤπιον ἦμαρ,
ἐσθλὴ δ᾽ ἀνδρογόνος, φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,
ψεύδεά θ᾽ αἱμυλίους τε λόγους κρυφίους τ᾽ ὀαρισμούς.
μηνὸς δ᾽ ὀγδοάτῃ κάπρον καὶ βοῦν ἐρίμυκον
ταμνέμεν. οὐρῆας δὲ δυωδεκάτῃ ταλαεργούς.
εἰκάδι δ᾽ ἐν μεγάλῃ πλέῳ ἤματι ἴστορα φῶτα
γείνασθαι, μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένος ἐστίν.
ἐσθλὴ δ᾽ ἀνδρογόνος δεκάτη, κούρῃ δέ τε τετρὰς
μέσση, τῇ δέ τε μῆλα καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς
καὶ κύνα καρχαρόδοντα καὶ οὐρῆας ταλαεργοὺς
πρηΰνειν, ἐπὶ χεῖρα τιθείς. πεφύλαξο δὲ θυμῷ
τετράδ᾽ ἀλεύασθαι φθίνοντός θ᾽ ἱσταμένου τε,
ἄλγεα θυμοβορεῖν μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ.
ἐν δὲ τετάρτῃ μηνὸς ἄγεσθ᾽ ἐς οἶκον ἄκοιτιν,
οἰωνοὺς κρίνας, οἳ ἐπ᾽ ἔργματι τούτῳ ἄριστοι.
πέμπτας δ᾽ ἐξαλέασθαι, ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰναί,
ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν ἐριννύας ἀμφιπολεύειν

ὅρκον

ὅρκον γιννυμένας, τὸν ἔρις τέκε πῆμ' ἐπιόρκοις.
μέσσῃ δ' ἑβδομάτῃ δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν,
εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντα, ἐϋτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ,
βάλλειν, ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμήϊα δοῦρα,
νήϊά τε ξύλα πολλὰ, τά τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.
τετράδι δ' ἄρχεσθαι νῆας πήγνυσθαι ἀραιάς.
εἰνὰς δ' ἡ μέσση ἐπιδείελα λώϊον ἦμαρ,
πρωτίστη δ' εἰνὰς πανάπημων ἀνθρώποισιν,
ἐσθλὴ μὲν γάρ τ' ἥδε φυτευέμεν ἠδὲ γενέσθαι
ἀνέρι τ' ἠδὲ γυναικὶ, καὶ οὔποτε πάγκακον ἦμαρ.
παῦροι δ' αὖτ' ἴσασι τρισεινάδα μηνὸς ἀρίστην,
ἄρξασθαί τε πίθου, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θεῖναι
βουσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσι,
νῆα πολυκλήϊδα θοὴν εἰς οἴνοπα πόντον
εἰρύμεναι, παῦροι δέ τ' ἀληθέα κικλήσκουσιν.
τετράδι δ' οἶγε πίθον. περὶ πάντων ἱερὸν ἦμαρ
μέσση. παῦροι δὲ αὖτε μετ' εἰκάδα μηνὸς ἀρίστην
ἠοῦς γινομένης, ἐπιδείελα δ' ἐστὶ χερείων.
αἱ δὲ μὲν ἡμέραι εἰσὶν ἐπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ.
αἱ δ' ἄλλαι μετάδουποι, ἀκήριοι, οὔτι φέρουσαι.
ἄλλος δ' ἀλλοίην αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴσασιν.
ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
τάων εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος, ὃς τάδε πάντα
εἰδὼς, ἐργάζηται ἀναίτιος ἀθανάτοισιν,
ὄρνιθας κρίνων καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.

ΤΕΛΟΣ.